

VVV Brabantse Wal
Steenbergsestraat 6
Bergen op Zoom
0164 - 277 482
info@vvvbrabantsewal.nl

VVV Informatiepunt Steenbergen
Gummaruskerk
Westdam 83, Steenbergen

VVV Informatiepunt Woensdrecht
Gemeentehuis (tijdelijk)
Huijbergseweg 3, Hoogerheide

Uitgave VVV Brabantse Wal januari 2025
Fotografie: VVV Brabantse Wal, Visit Brabant,
Marc Bolsius, Nick Franken, Lieske Meima,
Dick Vermaas e.a.
Bij de samenstelling is uiterste zorgvuldigheid
betracht. De redactie kan geen verantwoordelijk-
heid nemen voor eventuele onjuistheden.

www.vvvbrabantsewal.nl

Welcome to Fort de Roovere, one of the forts of the West Brabant's Water Line

Water Defence Line

In the past, land and water were strategically used as a natural defence system through floodable areas. This concept was designed to repel European armies during wars, such as the Eighty Years' War (1568–1648), when the Dutch fought against the Spanish. During this war, the first extended defence line using inundation (controlled flooding) was established between the fortified cities of Bergen op Zoom and Steenbergen. The natural lowlands (peatlands) between these cities were flooded in times of danger. The water line was effective in preventing enemies from the south and east from reaching the Zeeland and Holland riverbanks and islands. This defence system is known as the West Brabantse Waterlinie (West Brabant's Water Line).

West Brabant's Water Line

The West Brabant's Water Line was constructed in 1628 and stretched between Bergen op Zoom and Steenbergen. It included several fortresses, with Fort de Roovere as the main stronghold. Inundation involved flooding the landscape to obstruct enemy troops and their equipment. Just 50 to 80 centimetres of water was enough to make an area impassable by wading or navigating. Over the centuries, the line faced attacks multiple times and remained in use for more than 200 years (1628–1832).

Fortress Line

The West Brabant's Water Line began at the Waterschans Fortress (1584) near the harbour entrance of Bergen op Zoom and extended to Benedensas/Fort Henricus in Steenbergen. Along this line, three sand ridges in the marshlands could have provided a path for enemy forces. To prevent this, Dutch Commander-in-Chief Frederik Hendrik ordered the construction of three forts on these ridges in 1628: Fort de Roovere, Fort Moermont, and Fort Pinssen. In Steenbergen, Fort Henricus safeguarded the water supply from the Volkerak.

Fort de Roovere

Fort de Roovere was reinforced several times to adapt to advancements in artillery, initially against the Spanish and later against the French. Its buildings were modest, comprising wooden barracks, stables, and warehouses. Even during peacetime, the fort was manned and included a school and facilities for church services. The site also featured a stone powder magazine and a commander's stone house.

Improvements

In 1727, Fort de Roovere underwent improvements based on designs by military engineer Menno van Coehoorn. A southern connecting wall was added, forming a 5.5-kilometre shore link between the three forts and the Wouwse Gate in Bergen op Zoom. In 1784, the northern wall of the fort was expanded, creating the layout that has been restored today.

Fort Henricus

Siege

The area around the fort was intentionally kept clear of trees, ensuring the enemy could not approach unnoticed. Over the years, the water line was flooded seven times during wartime. The fort came under heavy fire twice: once during the Eighty Years' War against the Spanish and again during battles with the French. In 1747, during the War of Austrian Succession (1740–1748), the French, led by General von Löwenthal, besieged Bergen op Zoom and attacked Fort de Roovere using trenches. Although the fort withstood the assault, it was abandoned and looted after the fall of Bergen op Zoom.

Recovery

Since 1975, Fort de Roovere has been a national monument under the ownership of the municipality of Bergen op Zoom. In 2010, trees were cleared to restore sightlines and contours to their 1784 state. Moats were deepened, and water was reintroduced. A walking route now connects Fort de Roovere to surrounding defensive works via a bridge. To preserve the historical landscape, the bridge was designed as a sunken bridge at water level, earning it the nickname Moses Bridge. In 2018, the Pompejus lookout tower was completed. In 2021, a tunnel within the wall was reconstructed on its original foundation. The walls feature silkscreen engravings depicting the French assault of 1747.

More Information

You can join guided walks for individuals and groups. For more information contact VVV Brabantse Wal. Be sure to also visit the Information Center in the Pompejus lookout tower.

Tip

Start your walk at Fort de Roovere at De Schaft. Here, you can enjoy delicious snacks and drinks in a cozy atmosphere.

Fort de Roovere Halsteren

Beleef de historie!

Wandelen over de linie en langs grachten

 Wandelroute 2 km

- 1 Startpunt aan de Ligneweg, Halsteren. Wandel over het binnenterrein (terre) van het fort naar de oostwal.
- 2 Op de noordoostelijke bastionpunt staat de toren Pompejus.
- 3 Vanaf de wal is het uitzicht over de gracht heen naar de voorwerken. Vroeger was dit een vlakte zonder bomen. Steek over via de Mozesbrug.
- 4 Aan de overkant linksaf het pad volgen. Steek de Schansbaan over en volg het pad rechts van het water.

- 5 Maak een rondje tot het pad weer uitkomt bij de Schansbaan. Ga iets terug langs de Schansbaan, dan links langs de westzijde van de buitengracht. Vervolg rechts naar de zuidzijde van de binnengracht.
- 6 Hier rechtdoor, terug naar het startpunt aan de Ligneweg.

Welkom op Fort de Roovere een van de forten van de West Brabantse Waterlinie

De linie maakt deel uit van de Zuiderwaterlinie, de oudste, langste en meest benutte waterlinie van Nederland. Na het opheffen van Bergen op Zoom als vestingstad in het midden van de 19e eeuw nam de natuur de overhand en verdwenen de linies uit het zicht. Nu, na de bouw zo'n 400 jaar geleden, is de aandacht voor de linies terug. De forten en restanten in het landschap van de linies worden hersteld. Prachtige (natuur)gebieden om heerlijk te wandelen en de historie te proeven!

West Brabantse Waterlinie
In de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) had Bergen op Zoom, vanwege zijn strategische ligging, veel last van frequente Spaanse aanvallen. In de 16e en 17e eeuw waren Zeeland en Holland de rijkste en daarmee de belangrijkste provincies van de gewesten die in opstand waren gekomen tegen de Spaanse koning.

Om hun steden en vaarwegen te beschermen, besloten de Staten van Zeeland en Holland een versterkt gebied aan te leggen tussen de vestingsteden Bergen op Zoom en Steenberg. In 1628 werd een waterlinie aangelegd, waarbij natuurlijke laaglanden (veengebieden) tussen deze steden bij bedreiging onder water gezet konden worden. Kenmerkend is dat dit onder water zetten (inundatie) zowel met zout water vanuit het Volkerak/Fort Henricus bij Steenberg als met zoet water uit de veengebieden ten zuiden van Bergen op Zoom gebeurde. Het waterpeil bij inundatie was 50 tot 80 centimeter hoog: te diep om te doorwaden en te ondiep om eroverheen te varen.

De West Brabantse Waterlinie is de oudste waterlinie en heeft ruim 200 jaar (1628-1832) dienst gedaan. De inundatie was zevenmaal noodzakelijk wegens dreiging, en in totaal heeft het gebied maar liefst vijftig jaar onder water gestaan. Er waren in de waterlinie drie zandruggen die in het moerasgebied doorgang aan de vijand konden verlenen. Op deze zandruggen werden de forten de Roovere, Moermont en Pinnen gebouwd.

Zuiderwaterlinie
In 1698 maakte Menno van Coehoorn, vestingbouwkundige van De Republiek der Verenigde Nederlanden, plannen om de vestingwerken van Bergen op Zoom, Steenberg en de forten van de waterlinie te verbeteren. Zo werd in 1727 Bergen op Zoom door een liniewal van 5,5 kilometer verbonden met de drie noordelijk gelegen forten. Van deze liniewal zijn de overgebleven contouren van het deel tussen de forten Pinnen en de Roovere weer hersteld. Om de Republiek beter te beschermen, adviseerde Coehoorn de Generale Staten om aan de west- en noordgrens van Brabant een lange verdedigingslinie van waterwerken aan te leggen: het Zuiderfrontier, van Bergen op Zoom tot aan Grave. Bij Bergen op Zoom start de linie bij Fort de Waterschans. Op deze 160 kilometer lange linie liggen 11 vestingsteden, en de linie staat nu bekend als de Zuiderwaterlinie.

Forten Moermont, Pinnen en de Roovere
In 1628 werd de waterlinie met de vier forten in zes maanden aangelegd door zo'n 4000 man. Fort Henricus bij Steenberg is genoemd naar Frederik Hendrik. Fort Moermont ontleent zijn naam aan Ymond van Suytland, heer van Moermont. Hij was afgevaardigde van de Staten van Zeeland en belast met het toezicht op de werkzaamheden. De naam van Fort Pinnen is ontleend aan kolonel Pinnen van der Aa, die tijdens de bouw van de linie de bescherming moest verlenen tegen vijandelijke aanvallen. Van Fort Pinnen is de gracht van de voorwerken weer van water voorzien en de contouren van de bastionpunten van het fort zelf zijn nog goed zichtbaar.

Fort de Roovere is het grootste in de fortenlinie en is genoemd naar Pompejus de Roovere, burgemeester van Dordrecht. De bebouwing van het fort was eenvoudig en bestond uit houten barakken en magazijnen. Ook in tijden zonder dreiging was het fort bemand, en in de barakken was ruimte voor een schooltje en kerkdiensten. Verder stond er een stenen kruithuis en een stenen commandeurshuis, waar de bevelhebber woonde.

Belegering
Twee keer heeft Fort de Roovere onder vuur gelegen: één keer gedurende de Tachtigjarige Oorlog in 1631 door de Spanjaarden, en één keer in 1747 tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748). De vestingstad Bergen op Zoom werd toen belegerd door een groot Frans leger onder bevel van generaal Von Löwenthal. Het gebied rond het fort was een vlakte zonder bomen, zodat de vijand niet ongemerkt kon naderen. Via loopgraven werd Fort de Roovere (tevergeefs) aangevallen. Echter, na de val van Bergen op Zoom werd het fort verlaten en door de Fransen geplunderd.

Teloorgang
Fort de Roovere werd als vestingwerk in 1816 opgeheven wegens de veranderde militaire strategie. De vestingfunctie van de stad Bergen op Zoom werd opgeheven in 1867. Daarop begon de ontmanteling in fasen en deze werd voltooid in 1890. Alles wat bovengronds stond, werd verwijderd. Bij archeologisch onderzoek bleek dat er ondergronds nog wel wat is achtergebleven, met name het massieve U-vormige metselwerk van de funderingsmuren bij de toegangspoort, met een afmeting van 21 x 14 meter. In het midden van het terrein zijn er kelders gevonden die onder de houten barakken zaten. Van het kruithuis zijn nog puinresten aangetroffen. Van de tunneldoorgang in de zijwal, een poterne, werden stenen vloerdelen aangetroffen. Ter bescherming zijn de opgravingen weer afgedekt met aarde.

Vergeten maar nu weer in volle belangstelling
Vanaf ongeveer 1830 heeft de natuur zijn gang kunnen gaan bij de fortificaties, waardoor de profielen van de aarden wallen door erosie zijn aangetast. De waterlinie was onzichtbaar geworden door bomen, struiken en agrarisch gebruik. Fort de Roovere, eigendom van de gemeente Bergen op Zoom, kreeg in 1975 waardering als cultureel erfgoed en werd erkend als Rijksmonument. Aan het begin van deze eeuw ontstond meer belangstelling voor herstel van de vervallen resten van de forten.

